

Høringssvar til Regionale planer for Østfold 2025-2040.

Til: Østfold Fylkeskommune

Dato: 25.06.2025

Emne: Høringssvar til regionale planer for Østfold 2025-2040.

Det vises til tre tverrsektorielle planer, men Naturvernforbundet i Østfold ønsker å gi innspill til planen for areal og mobilitet.

1. Innledning

Naturvernforbundet i Østfold takker for muligheten til å gi innspill til forslag til regionale planer og handlingsprogram for Østfold 2025–2040. Vi er positive til at fylkeskommunen tar en aktiv rolle i arbeidet med å samordne, skjerpe og utvikle regionale virkemidler for bærekraftig arealbruk, klimakutt og naturmangfold.

Vi gir våre kommentarer i tråd med innspillpunktene fylkeskommunen har etterspurt, og vektlegger særlig tiltak for natur, klimakutt og rettslig forankret arealpolitikk. I tillegg kommer vi med innspill hvor vi ber om å ta Viken Park ut av fylkesplan som regionalt næringsområde.

2.0 Planens styrker sett fra et natur- og miljøperspektiv

1. Ambisjoner om areal- og naturnøytralitet

Planen setter mål om at ny utbygging skal skje uten netto tap av natur eller matjord – et avgjørende grep for å stoppe naturtapet. Målet om arealnøytralitet gir også rom for restaurering og effektiv arealbruk. Dette er i tråd med FNs naturavtale.

2. Juridisk forankring i alternativ b

Det er en stor styrke at alternativ b gir rettslig bindende bestemmelser. Uten dette risikerer man at planens mål forblir veiledende. Bindende krav om for eksempel naturkartlegging, jordvern og økologisk kompensasjon gir kommunene klare føringer og bedre rettssikkerhet.

3. Kunnskapsbaserte krav til naturkartlegging

Planen forutsetter bruk av NIN (Natur i Norge) ved arealdisponering, og krever dokumentert kunnskap om naturverdier før nye byggeområder avsettes. Dette bidrar til at kommunene tar beslutninger på et faglig grunnlag og fremmer kvalitet i planleggingen.

4. Sterkere vern av karbonrike arealer og truet natur

Det at myr, raviner, våtmark og matjord er gitt særlig vern, bidrar både til bevaring av arts mangfold og binding av karbon. Dette er arealer med høy verdi som ofte presses av nedbygging.

5. Prioritering av fortetting og knutepunktutvikling

Planens strategi om å konsentrere vekst rundt kollektivknutepunkt og eksisterende tettsteder er viktig for å hindre nedbygging av natur og spredd bebyggelse. Bruk av grå arealer til utbygging må vektlegges.

6. Vekt på regional samhandling og medvirkning

Planen anerkjenner behovet for samarbeid mellom kommuner, næringsliv og sivilsamfunn. Dette er viktig for oppfølging og forpliktelse til tiltak.

7. Integrert syn på klima og natur

Planen forsøker å se klima og natur i sammenheng. Dette er viktig – da vi ofte ser at klimatiltak (f.eks. solkraftverk eller vind) bygges ut i verdifull natur. Dette blir da ingen reell bærekraft.

3. Delmål – hensiktsmessig konkretisering

Delmålene er relevante og dekker bredt samfunnsoppdraget til regionen. Vi vurderer særlig positivt at natur, jordvern og klima er løftet fram, men vi mener noen forbedringer er nødvendige:

- Flere delmål må konkretiseres med indikatorer for måling og oppfølging.
- Et eget delmål bør fremme restaurering og rehabilitering av natur.
- Et eksplisitt mål om 'null netto naturtap innen 2030' bør innføres.
- Språket bør skjerpes for å unngå at grønnvasking skjules bak vage mål om bærekraftig bruk.

4. Strategier

Strategiene fanger mange samfunnsutfordringer, men naturstrategien fremstår fragmentert. Vi anbefaler:

- At det utarbeides en sammenhengende regional naturstrategi med virkemidler og tidslinje.
- At naturregnskap og indikatorer for naturinngrep utvikles.
- Styrking av kommunenes planfaglige og økologiske kompetanse.

4.1. Strategier for kyst, vassdrag og strandsone

Naturvernforbundet mener det er avgjørende at forvaltningen av kyst, vassdrag og strandsone får et tydeligere naturfaglig og økologisk fotfeste i planen. Det handler ikke bare om å unngå skadelig utbygging, men også om å aktivt restaurere og bygge opp igjen ødelagte naturverdier.

Vi anbefaler at følgende innspill innarbeides:

- Arealregnskap for strandsonen og sjøområdene
- Prinsipp om null netto tap av natur i kystsonen
- Felles restaureringsplan for Østfolds kyst- og elveområder

- Økologiske korridorer fra kyst til innland
- Strengere og mer presise føringer for bygging i strandsonen
- Pålegg om oppdatert naturkunnskap i all planlegging.

4.2 Strategier for naturmangfold

Naturvernforbundet i Østfold mener at deltemaet natur og biologisk mangfold bør styrkes gjennom en tydeligere forpliktelse til arealnøytralitet, krav om naturregnskap og en mer systematisk satsing på restaurering og økologisk kompensasjon. Planlegging bør alltid bygge på oppdatert naturkartlegging og tiltak må rettes mot å redusere spredning av fremmede arter og summen av hverdagsinngrep. Vi understreker viktigheten av å bruke naturbaserte løsninger, som innebærer å ta i bruk naturens egne prosesser – som myr, skog, vegetasjon og åpne vannveier – til å dempe flom, lagre karbon og redusere sårbarhet. Slike tiltak gir samtidig støtte til biologisk mangfold og er ofte mer kostnadseffektive enn tekniske inngrep.

5. Retningslinjer og planbestemmelser

Naturvernforbundet anbefaler klart alternativ b. Det gir det nødvendige juridiske grunnlaget for:

- Å hindre nedbygging av verdifull natur og matjord
- Å stille krav om naturkartlegging (NIN) og konsekvensutredning
- Å følge opp krav om økologisk kompensasjon
- Krav om planvask innen 2026 – alle uregulerte utbyggingsarealer i verdifull natur må vurderes på nytt eller tas ut.
- Retningslinjer for hvordan begrepet 'grønn omstilling' kan brukes rettmessig.
- En metode eller veileder for å avsløre grønnvasking i plansaker.

6. Handlingsprogram 2025–2028

Programmet gir nyttige tiltak, men savner tydelig forpliktelse og konkret gjennomføringsplan. Naturvernforbundet anbefaler:

- Tiltak for naturrestaurering og økologisk kompensasjon må konkretiseres.
- Tydelige ansvar, budsjett og frister bør følge tiltakene.
- Utvikling av naturregnskap og digital kartløsning for naturarealer.
- Opplæringstilbud og støtte til kommunene i planvask og bruk av NIN.

7. Grønn omstilling og grønnvasking

Begrepet 'grønn omstilling' må brukes med større presisjon. Vi ser flere eksempler på at prosjekter med stor negativ naturpåvirkning legitimeres som grønne. Naturvernforbundet anbefaler:

- Det skal kreves dokumentert klimaeffekt og naturregnskap for slike tiltak
- Fylkeskommunen utvikler et vurderingsverktøy mot grønnvasking
- Begrepsbruken i dokumenter og vedtak strammes inn for å sikre legitimitet

8. Regionalt samarbeid og prosess

Det er positivt at frivillighet og næringsliv inviteres inn. For å forsterke dette anbefales:

- Opprettelse av regionalt natur- og klimaforum.
- Årlig statusrapport på naturtap og arealutvikling.
- Digital kunnskapsbank med kart, maler og veiledere.
- Økonomisk og faglig støtte til kommunene for gjennomføring av planens forutsetninger.

9. Natur, kulturminner og totalberedskap – Viken Park må tas ut av Regional Fylkesplan.

Innspillet gjelder det planlagte industri- og masseuttaksområdet Viken park (1881 dekar) i et natur- og fritidsområde på Tofteberg. Området består av gammel naturskog og landbruksarealer med registrerte rødlistede arter. Der er automatisk fredede kulturminner – herunder gravhauger, kokegroper og bosetningsspor – samt flere helleristningsfelt i nærliggende områder. I tillegg er vannkilden Grindbekk ikke vurdert i KU. Viser til Regjeringens totalberedskapsmelding (Meld. St. 9 (2024–2025) om vern av kulturminner og tilgang til vannforsyning som beredskap i kriser.

Saken er per juni 2025 til behandling hos Statsforvalteren i Østfold på bakgrunn av en rekke faglige innsigelser fra fagmiljøer, organisasjoner og berørte innbyggere. Disse gjelder blant annet natur- og kulturmiljø, inngrepsomfang og rettslige forhold knyttet til dispensasjonspraksis. Naturvernforbundet har klaget på planvedtaket og peker på alvorlige feil som mangelfull konsekvensutredning, ingen alternativvurdering, brudd på Naturmangfoldloven og feilinformasjon.

Vi ber derfor om at Viken park tas ut som næringsområde i fylkeskommunens arealplan.

Konklusjon

Naturvernforbundet anbefaler:

1. Alternativ b vedtas med rettslig bindende planbestemmelser.
2. Planvask gjennomføres innen 2026 – uregulerte arealer deriblant Viken Park og andre områder med verdifull natur tas ut av fylkesplanen
3. Fylkeskommunen utvikler metode for å avsløre grønnvasking.
4. Det utvikles en konkret og gjennomførbar oppfølgingsplan for natur og klima, med tydelige tiltak, ansvar og tidsfrister som sikrer at planens målsetninger faktisk realiseres.

Med vennlig hilsen

Naturvernforbundet i Østfold